

Nr 445.

Av herr **Johansson i Torp m. fl.**, om utredning i syfte att främja näringslivet och befolkningsutvecklingen å landsbygden i Bohuslän.

Den ständigt fortskridande avfolkningen av landsbygden och dess återverkningar på landsbygdens näringsförhållanden har som bekant uppmärksamrats och kommenterats sedan lång tid tillbaka. Riksdagen har också emellanåt fått tillfälle att taga ställning till problemet, främst genom motioner i olika sammanhang och med olika förslag, alla syftande till att bromsa upp utströmningen. Resultatet av dessa initiativ har emellertid genomgående blivit att riksdagen i sina uttalanden visserligen givit uttryck för sitt erkännande av syftemålet men avböjt att gå närmare in på frågan. Man har ryggt tillbaka inför storleken av de problem som anmäler sig och de omfattande arbetsuppgifter som måste tagas itu med om något av värde skall kunna uträttas. Denna tveksamhet och önskan att samla erfarenhet är i och för sig fullt förståelig och måhända också fullt riktig inför förslag som avser landet i dess helhet, då det givetvis är synnerligen svårt att finna en form för uppräckning av näringslivet som är tillämplig i landets alla delar.

Emellertid visar befolkningsutvecklingen, ej minst de vid senaste årsskiftet ofentliggjorda folkmängdsuppgifterna, att det är på hög tid att något göres, såvida man ej vill samla erfarenheter så länge att det uppkommer skador, omöjliga att reparera.

Om det likväl anses allt för vidlyftigt att gripa sig an med hela landet på en gång, så torde det å andra sidan ligga i sakens natur att förhållandena inom vissa begränsade områden av landet är betydligt mera överskådliga och att utredningar och därav föranledda åtgärder kan snabbare leda till önskat resultat.

Då vi hyser den uppfattningen att Bohuslän är ett sådant område som bör göras till föremål för en specialundersökning beträffande dess näringsliv, har detta sin grund i att landskapet enligt vår uppfattning står i en särställning i fråga om näringslivet. Sedan gammalt har dess ekonomiska liv varit baserat på i huvudsak två näringar: jordbruk av typisk småbrukskaraktär och fiske. Under 1800-talets sista och 1900-talets första decennier tillkom ytterligare en huvudnäring, nämligen stenindustrin.

Samtliga dessa för landsändan karakteristiska näringsgrenar håller på att omvandlas eller har redan omvandlats på ett sätt som är synnerligen ödesdigert.

Småbruket är här underkastat samma öde som annorstädes: att genom sammanslagning förminskas till antalet brukningsenheter, detta oavsett statens rationaliseringsåtgärder. Jordbrukets hela struktur förändras, och de människor som frigöres uppsuges endast i ringa utsträckning av andra näringar på landsbygden.

Fisket tenderar att lokaliseras till ett par mera utpräglade fiskeriområden, medan fiskarbefolkningen i andra förut livaktiga områden tunnas ut genom utflyttningar, huvudsakligen till städerna. Hela fiskarsamhällen håller på att avfolkas, och bebyggelsen i samhällena övergår i sommargästernas ägo.

Stenindustrien har hunnit längst på den sluttande banan och har drabbats av en tillbakagång som varit synnerligen ödesdiger för såväl de häri sysselsatta som de berörda kommunerna. Att här närmare beskriva händelseförloppet på detta område är säkerligen överflödigt, då riksdagen vid flera tillfällen haft anledning att taga del av vad som skett.

Allt detta samverkar till att utsätta landsbygden för en utarmning som hotar att utmynna i rena katastrofen, och en kartläggning av vad som håller på att ske jämte en planläggning för en sundare utveckling framstår som ett behov av allra högsta grad. Det är här fråga om i huvudsak den del av landsbygden som är belägen norr om Nordre älv. Landskommunerna här visar, på ett par undantag när, en avfolkning enbart sedan 30-talets början som är i högsta grad oroväckande och som ytterligare understrykes av att den landsbygd som är belägen söder därom, omkring Göteborg, visar en motsatt utveckling och därmed lämnar ytterligare ett exempel på storstadens förmåga att verka förryckande på befolkningsfördelningen även på annat sätt än genom stadens egen tillväxt i befolkningstal. Det är vad som också kallas Stor-Göteborg som här framträder.

Det är ej vår mening att den utredning vartill vi syftar skulle ha till målsättning att komma fram till konstlade medel som subventioner o. d. för att hålla konstlade näringar uppe i trakter där naturliga förutsättningar ej finnes. Men vi anser att det finnes förutsättningar för ett efter landskapets förhållanden avpassat differentierat näringsliv och att det allmänna bör uppmärksamma dessa och genom lämpliga åtgärder föra utvecklingen in i ekonomiskt riktiga banor. Som exempel på ett par områden kan erinras dels om att Bohuslän har en konservindustri som redan är av stor betydelse för det mindre jordbruket, men åtskilligt mera torde säkerligen kunna uträttas på detta område.

Vidare är det sannolikt att en ny givande period av sillfiske är i annalkande. Historiska liksom vetenskapliga erfarenheter och rön ger stöd för detta antagande. Den tekniska utvecklingen har medfört att man ej gärna kan tänka sig ett exakt upprepande av äldre tiders sätt att tillgodogöra sig utbytet, och det är därför angeläget att man i tid har klart för sig åtmins-

tone de allmänna dragen i den industri som detta kommer att giva upphov till liksom lokaliseringen av denna.

Men såväl den tekniska utvecklingen som den kommersiella utvecklingen över huvud taget gör det klart att redan befintliga huvudnäringar icke har några större möjligheter att bibehålla arbetskraften vid dess nuvarande numerär, långt mindre att bilda underlag för en folkökning. För att åstadkomma en sådan befolkningsutveckling är det nödvändigt att söka åstadkomma sådan utveckling av näringslivet i dess helhet att förutsättningar skapas för en uppsugning lokalt av den arbetskraft som eljest söker sig till de stora expanderande tätorterna.

Med det sagda har icke på något sätt förbisetts den gagnande verksamhet som utövas av redan verksamma organ, främst givetvis länsarbetsnämnden och företagarföreningen. Ej heller är det vår mening att de åtgärder dessa organ planerat skall bromsas upp i avvaktan på en utredning eller att dessa organ skall på något sätt hållas utanför utredningen. Tvärtom. Men vi menar att utvecklingen har hunnit så oroväckande långt i felaktig riktning att det är angeläget att dessa organ genom en speciell utredning får ett extra instrument att kartlägga näringslivet och föreslå åtgärder.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av möjligheterna att å landsbygden i Bohuslän skapa förutsättningar för ett ökat differentierat näringsliv i syfte att åstadkomma en riktig befolkningsutveckling.

Stockholm den 26 januari 1954.

Gösta Andersson,
Möln dal.

Ernst V. Staxäng.

C. O. Carlsson,
Bakeröd.

Birger Utbult.

Carl E. Johansson,
Torp.

Einar Dahl.

Wald. Svensson.